

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 2

Берегове 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №9 від 20.12.2022 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Бачо Роберт – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Заступник головного редактора:

Пойда-Носик Ніна – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Відповідальний редактор:

Макарович Вікторія – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна).

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Стойка Наталія* – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Лоскоріх Габрієлла* – доктор філософії з обліку і оподаткування (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Моца Андрій* – кандидат юридичних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна); *Внукова Наталія* – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна); *Живко Зінаїда* – доктор економічних наук, професор (Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна); *Коваленко Юлія* – доктор економічних наук, професор (Державний податковий університет, Україна); *Новіченко Людмила* – кандидат економічних наук, доцент (Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна); *Феньвеш Вероніка* – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор (Дебреценський університет, Угорщина); *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент (Університет Й. Шельє, Словачька Республіка); *Ілеш Балінт Чобо* – кандидат наук в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Дунай Анна* – доктор філософії в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Сас Левенте* – доктор наук в галузі економіки, професор (Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія).

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №25089-15029P від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2022

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

2. szám

Beregszász 2022

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

*Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2022. december 20-i 9. sz. jegyzőkönyv)*

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Bacsó Róbert – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Főszerkesztő-helyettes:

Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina - gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Felelős szerkesztő:

dr. Makarovics Viktória – gazdaságtudományos kandidátusa, docens (II. RFKMF, Ukrajna).

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajnai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Sztojka Natália* – gazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Loszkorih Gabriella* – PhD (II. RFKMF, Ukrajna); *Dr. Moca Andrij* – jogtudományok kandidátusa docens (II. RFKMF, Ukrajna); *Prof. Dr. Vnukova Natália* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza (Simon Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Zsioko Zinaida* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Állami Adóegyetem, Ukrajna); *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudományok kandidátusa, docens (Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Könyvvizsgálói Akadémia, Ukrajna); *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi docens (Debreceni Egyetem, Magyarország); *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, egyetemi docens (Selye János Egyetem, Szlovákia); *Prof. Dr. Illés Bálint Csaba* - CsC, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia).

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : tudományos folyóirat. 2. szám (2022). Beregszász: II. RFKMF. 2022. 286 o.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek aktuális tudományos kutatásait tesszük közzé.

*A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

A tudományos folyóirat megjelenését Magyarország Kormánya támogatta

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 2

Berehove 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

Recommended for publication by the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated December 20, 2022)

Editorial board:

Editor-in-Chief:

Bacho Robert – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Poyda-Nosyk Nina – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Managing Editor:

Makarovych Viktoriia – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Editorial Board Members:

Orlov Ihor - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine (FR II THCHE, Ukraine); **Stoyka Nataliia** - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Loskorikh Gabriella** – PhD in Economics (FR II THCHE, Ukraine); **Motsa Andriy** – PhD in Law, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Vnukova Nataliia** – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine (Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine); **Zhyvko Zinaida** – Doctor of Economics, Professor (Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine); **Kovalenko Yuliia** - Doctor of Economics, Professor (State Tax University, Ukraine); **Novichenko Liudmyla** –Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Ukraine); **Fenyves Veronika** – Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (University of Debrecen, Hungary); **Makhova Renata** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (J. Selye University, Slovak Republic); **Illés Bálint Csaba** – Candidate of Sciences in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Dunay Anna** – PhD in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Szász Levente** – PhD in Economics, Professor (Babeş-Bolyai University, Romania).

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : scientific journal. Vol. 2 (2022) / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovych [and others]. – Berehove: FR II THCHE, 2022. – 286 p. – Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The publication of the scientific journal is sponsored by the government of Hungary

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence adress: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні	13
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Викликані інноваційним розвитком вимоги роботодавця стосовно компетентностей працівників	24
Кумар К. Розвиток економічних процесів, пов'язаних з використанням сонячної енергії	32
Колісниченко Т. Функціональні характеристики управління ресторанним бізнесом в інноваційній економіці	42
Надь Ж. Систематичний огляд: принципи та кроки	47
Натц К., Салай Ж.Г. Сектор ІКТ в Німеччині	54
Селлеш-Товт А. Прояв та управління негативними наслідками туризму в національних парках Угорщини	66
Баньої Б., Дьордьне Максим Надь Т., Мадяр З. Вплив епідемії коронавірусу та системи державної підтримки на бізнес-стратегію підприємств повіту Сабольч-Сатмар-Берег	77
Моца А. Щодо окремих проблемних питань можливої відміни Господарського кодексу України	88
Потокі Г. Євросоюзівські та інші регіональні джерела фінансування в контексті розвитку Закарпатської області	97

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану	109
Коваленко Ю. М. Допоміжні фінансові корпорації на ринку цінних паперів України	117
Неізнестна О., Тригубченко Є. Фондові механізми стратегічного розвитку фінансового потенціалу підприємств України	130
Гуляш Є., Гайду Т. Рейзінгер-Дучаї А. Індикатори ESG у звітах про сталий розвиток – яка роль фінансових установ?	138
Шювегеш Г., Божік Ш., Семан Ю. Достатність капіталу та стан відповідності строків погашення в угорських компаніях централізованого теплопостачання	154
Семан Ю., Божік Ш., Шювегеш Г. Цифровізація банківського сектору в Угорщині	163
Сочка К. Державний борг України: поточні реалії і проблеми	172

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Макарович В. Сучасні інструменти бізнес-аналітики для управління підприємницькою діяльністю	184
Ковач-Румп Г., Тангл А. Впровадження МСФЗ на рівні індивідуальної звітності в Угорщині: емпіричне дослідження	196
Калман Б.Г., Лоскоріх Г., Потокі Г. Сучасна кастова система в оподаткуванні	207
Будаї Е, Деніх Е. Якість бухгалтерської звітності з точки зору студентів	220
Гуренко Т. Облікова інформація – основа для розробки стратегії управління дебіторською заборгованістю	232
Откаленко О. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору	240
Сливка Я. Соціальні, екологічні, економічні наслідки вуглецевого сліду: обліковий аспект	248
Ганусич В. Аналіз ESG рейтингу компанії	257
Борзан А. Секереш Б. Критичні моменти під час переходу угорських компаній на звітування за МСФЗ	266
РЕЦЕНЗІЯ на колективну монографію «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності, оподаткування і консалтингу в Україні» за ред. д.е.н. проф. Г.М. Колісник	278
Загальні вимоги до оформлення рукописів	281

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Az ukrajnai autóipar fejlődési tendenciáinak elemzése	13
Barabásné dr. Kárpáti D., Csákné dr. Filep J. Az innováció vezérelt fejlődés indukálta munkáltatói kompetenciaelvárások	24
Kumar K. A napenergia felhasználásával kapcsolatos gazdasági folyamatok fejlődése	32
Kolisznicsenkó T. Az éttermi üzletvezetés funkcionális jellemzői az innovatív gazdaságban	42
Nagy Zs. Szisztematikus áttekintés: alapelvek és lépések	47
Náitz K., Szalay Zsigmond G. Tájékoztató és kommunikációs technológiai szektor Németországban	54
Szóllós-Tóth A. A turizmus negatív hatásainak megjelenése és kezelése magyarországi nemzeti parkokban	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. A koronavírus járvány és a támogatási viszonyok hatása a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei vállalkozások üzleti stratégiájára	77
Moca A. Az Ukrajnai Gazdasági Kódex esetleges eltörlésének problémás kérdései	88
Pataki G. Az Európai Unió és egyéb regionális fejlesztési források lehetőségei Kárpátalja fejlesztésének vonatkozásában	97

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Dubinszka O. A vállalkozások pénzügyi-gazdasági biztonsági szint meghatározásának módszertani ajánlásai a pénzügyi mutatók számítása alapján	109
Kovalenkó Ju. Kiegészítő pénzügyi szervezetek Ukrajna értékpapír piacán	117
Nyeizvesztina O., Trigubcsenkó J. Az ukrajnai vállalatok pénzügyi potenciáljának stratégiai fejlesztésére irányuló értéktőzsdéi mechanizmusok	130
Gulyás É., Hajdu T., Reizinger-Ducsai A. ESG indikátorok a fenntarthatósági jelentésekben – mi lehet a szerepük a pénzügyi intézményeknek?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán J. Tőke-és lejáratil megfeleléség állapota a magyar távhőszolgáltató vállalatoknál	154
Szemán J., Bozsik S., Süveges G. A bankszektor digitalizálása Magyarországon	163
Szocska K. Ukrajna államadóssága: jelenlegi helyzete és problémái	172

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Makarovics V. Modern üzleti elemző eszközök az üzletvezetés irányításában	184
Kovács-Rump H., Tangl A. Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén Magyarországon: empirikus kutatás	196
Kálmán B.G., Loszkorih G., Pataki G. Modern kasztrendszer az adózásban	207
Budai E., Denich E. A számviteli beszámolók minősége hallgatói nézőpontból	220
Hurenkó T. Számviteli információ – a kintlévőségek stratégia kidolgozásának alapja	232
Otkalenkó J. Az állami szektor intézményeinek beszámolóköteles személyekkel való elszámolásának számviteli módszertana	240
Szlivká J. A szénlábnyom társadalmi, környezetvédelmi, gazdasági következményei: számviteli szempont	248
Hanuszics V. A vállalat ESG rangsorának elemzése	257
Borzán A., Szekeres B. A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai	266
REZENZIÓ prof. Dr. Kolisznik H. által szerkesztett „Számvitel, elemzés, könyvvizsgálat, jelentéskészítés, adózás és tanácsadás fejlesztésének jelenlegi helyzete és kilátásai Ukrajnában” című kollektív monográfiára	278
Publikációs követelmények	281

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Analysis of the automotive industry development trends in Ukraine	13
Barabás Kárpáti D., Csák Philip J. Employer competence expectations induced by innovation-driven development	24
Kumar K. Development of economic processes utilizing solar energy	32
Kolisnychenko T. Functional characteristics of restaurant business management in an innovative economy	42
Nagy Zs. A systematic review: principles and steps	47
Nátz K., Szalay Zs. G. ICT-sector in Germany	54
Szóllós-Tóth A. The emergence and management of the negative effects of tourism in Hungarian national parks	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. The effect of the coronavirus on the business strategy and the support conditions of Szabolcs-Szatmár-Bereg County businesses	77
Motsa A. Regarding certain problematic issues of the possible Economic Code of Ukraine cancellation	88
Pataki G. Opportunities of European Union and other regional funding sources in relation to the Transcarpathia development	97

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Dubynska O. Development of methodological recommendations for determining the level of financial and economic security of the enterprise based on indicators of financial condition	109
Kovalenko Yu. Auxiliary financial corporations in the securities market of Ukraine	117
Nieizviestna O., Tryhubchenko Ye. Stock mechanisms of strategic development of financial potential of Ukrainian enterprises	130
Gulyás É., Hajdu T.-Z., Reizinger-Ducsai A. ESG indicators in sustainability reports – what is the role of financial institutions?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán Ju. Capital adequacy and maturity matching status of Hungarian district heating companies	154
Szemán Ju., Bozsik S., Süveges G. Digitalization of the banking sector in Hungary	163
Sochka K. State debt of Ukraine: current realities and problems	172

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Makarovych V. Modern business analytics tools for business management	184
Kovach-Rump H., Tangl A. The implementation of international financial reporting standards at the level of individual reports in Hungary: an empirical research	196
Kalman B.G., Loskorikh G., Pataki G. Modern caste system in taxation	207
Budai E., Denich E. Financial reports quality from the students perspective	220
Hurenko T. Accounting information as the basis for development a receivables management strategy	232
Otkalenko O. Methods of settlements accounting with accountable persons in public sector institutions	240
Slyvka Ya. Social, ecological, economic consequences of the carbon footprint: an accounting aspect	248
Hanusych V. Analysis of the company's ESG rating	257
Borzán A., Szekeres B. Critical points of Hungarian companies transition to IFRS	266
REVIEW of the Collective Monograph "Current state and prospects for the development of accounting, analysis, auditing, reporting, taxation and consulting in Ukraine" edited by Dr. Prof. H.M. Kolisnyk	278
General requirements for manuscripts	281

DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-240-247>

УДК 657

Олена ОТКАЛЕНКО

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,

м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0001-7184-8437

Researcher ID: 2218309

МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Анотація. У статті висвітлено методичні аспекти відображення у системі бухгалтерського обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору. На основі проведеного аналізу наукових праць та нормативно-правової бази було сформовано визначення поняття «підзвітні особи». Наведено аспекти розмежування понять «відрядження» та «роз'їзний характер роботи». Висвітлено поняття «службове відрядження» та порядок його документального оформлення в установі державного сектору. Було визначено та охарактеризовано предмет, мету, об'єкт, суб'єкт та завдання організації обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору. Предметом системи обліку розрахунків з підзвітними особами є господарські операції розрахункових відносин, що зумовлюють рух коштів, охоплюючи при цьому процес основної (статутної) діяльності установ державного сектору. Метою обліку розрахунків з підзвітними особами є формування для внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації про суму поточної заборгованості та строки її погашення. Об'єктом обліку є заборгованість за розрахунками з підзвітними особами, а суб'єктом - працівники бухгалтерії. Доведено, що витрати на відрядження належать до інших необмінних операцій та впливають на фінансовий результат виконання кошторису звітного періоду в установах державного сектору. Зазначено обов'язкові пункти, які повинні міститися у наказі про службове відрядження. Розглянуто порядок приймання фінансовою службою установи державного сектору авансового звіту про витрачені підзвітні суми та повернення підзвітною особою залишку авансу. Наведена типова кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору та методика їх відображення у системі фінансової звітності. Дослідження методики ведення бухгалтерського обліку з підзвітними особами дає можливість зробити висновок, що раціональна організація обліку розрахунків з підзвітними особами потребує детальної інформації по кожному етапу облікового процесу.

Ключові слова: підзвітні особи, службове відрядження, установа державного сектору, кореспонденція рахунків, організація обліку.

JEL Classification: M41

Absztrakt. A tanulmány meghatározza a közszféra intézményeiben a beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számvitelének módszertani szempontjait. A tudományos munkák és jogszabályok elemzése alapján meghatározásra kerül a „beszámolóköteles személyek” definíció. A tanulmány ismerteti a „kiküldetés” és az „utazó munka” fogalmak megkülönböztetésének szempontjait. Feltárára kerül a „kiküldetés” fogalma, annak a közszféra intézményben történő dokumentálási eljárása. Meghatározásra és jellemzésre kerül a közszféra intézményeiben a beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számvitelének tárgya, célja, objektuma, alanya és feladatai. A beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számviteli rendszerének tárgya az elszámolási viszonyok gazdasági tranzakciói, amelyek meghatározzák a pénzeszközök mozgását,

miközben lefedik a közszféra intézményeinek fő (jogszabályi) tevékenységi folyamatát. A beszámolóköteles személyekkel való elszámolás számvitelének célja a számviteli információ biztosítása az aktuális tartozás összegéről, annak visszafizetési feltételeiről belső és külső felhasználók számára. Számvitel objektuma a beszámolóköteles személyekkel szembeni kötelezettség, alanya pedig a könyvelőség személyzete. A tanulmány bizonyítja, hogy a kiküldetési költségek az „egyéb nem csereügyletek” közé tartoznak, és a közszféra intézményeiben befolyásolják a költségvetés végrehajtásának pénzügyi eredményét a beszámolói időszakban. Meghatározásra kerülnek azok a kötelező pontok, amelyeket a kiküldetési rendeletnek tartalmaznia kell. Bemutatásra kerül a pénzügyi szolgálat által elfogadásra kerülő eljárás, mely az elszámolható összegekre vonatkozó előlegjelentést, valamint az előleg egyenlegének beszámolóköteles személy általi visszafizetést tartalmazza. A tanulmány a beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számvitelének tipikus kontírozásait, azok pénzügyi beszámolási rendszerben való kimutatásának módszertanát mutatja be a közszféra intézményeiben. A beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számviteli módszertanának tanulmányozása arra következtet, hogy a beszámolóköteles személyekkel való elszámolások számvitele ésszerű megszervezése részletes tájékoztatást igényel a számviteli folyamat minden egyes szakaszában.

Kulcsszavak: beszámolóköteles személyek, kiküldetés, közszféra intézményei, kontírozás, számvitel szervezése.

Abstract. The article highlights the methodical aspects of the reflection in the accounting system of settlements with accountable persons in public sector institutions. Based on the analysis of scientific works and the legal framework, the definition of the concept of "responsible persons" has been specified. Aspects of distinguishing between the concepts of "business trip" and "traveling nature of work" are given. The concept of "business trip" and the procedure for its documentation in a public sector institution are highlighted. The subject, purpose, object, subject and tasks of the organization of accounting of settlements with accountable persons in public sector institutions were defined and characterized. The subject of the system of accounting for settlements with accountable persons is the economic transactions of settlement relations that determine the movement of funds, while covering the process of the main (statutory) activity of public sector institutions. The purpose of accounting for settlements with accountable persons is the formation of accounting information for internal and external users about the amount of current debt and its maturity status. The object of accounting is debt due to settlements with accountable persons, and the subject is accounting employees. It has been proven that travel expenses belong to other non-exchange transactions and affect the financial result of the implementation of the budget for the reporting period in public sector institutions. Mandatory items that must be included in the business trip order are specified. The procedure for the acceptance by the financial service of the public sector institution of the advance report on the spent accountable amounts and the return of the balance of the advance by the accountable person was considered. The typical correspondence of accounting accounts for the accounting of settlements with accountable persons in public sector institutions and the method of their display in the financial reporting system are presented. The study of the methodology of accounting with accountable persons makes it possible to conclude that the rational organization of accounting of settlements with accountable persons requires detailed information on each stage of the accounting process.

Key words: accountable persons, business trip, public sector institution, account correspondence, accounting organization procedure.

Постановка проблеми. Для здійснення безперебійної діяльності та виконання основних функцій установою державного сектора виникають питання, які притаманні розрахункам з підзвітними особами. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами пов'язана із поняттям підзвітних осіб та авансів, виданих підзвіт, розрахунків з дебіторами та кредиторами, службовими відрядженнями. Облік розрахунків з підзвітними особами є досить громіздким та

відрізняється великою кількістю інформації та підтвердних первинних документів. Оскільки розрахунки з підзвітними особами відображаються у фінансовій та бюджетній звітності установи, то на них варто звернути особливу увагу й запобігти бюджетному правопорушенню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням та дослідженням питання розрахунків з підзвітними особами займалися різні дослідники та науковці такі як: П. Й. Атамас, М. Д. Білик, М. Я. Дем'яненко, О. О. Дорошенко, Г. Г. Кірейцев, В. С. Лень, С. О. Левицька, М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, С. В. Свірко, В. В. Сопко та інші. Майже всі з перерахованих вище дослідників розглядали саме розрахункову проблему в цілому і приділяють увагу у своїх дослідженнях саме розрахункам з підзвітними особами. Зазначеними дослідниками не досліджувалася у повній мірі методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору. Водночас, категорія «підзвітні особи» теж заслуговує глибинного дослідження зважаючи на ряд суперечностей в обліковому відображенні на перший погляд однозначних операцій. Організаційний процес даних розрахунків спирається на нормативно-правову базу, включає особливості розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору, а також паралельно з цим правильне та своєчасне відображення в облікових реєстрах даних операцій. Тому дане питання і по сьогодні є актуальним та відкритим, а також потребує подальшого вивчення та аналізу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є поглиблення теоретичних, організаційно-методичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення системи організації обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавці досі не запропонували визначення поняття «підзвітна особа» у своїх нормативно-правових актах. Опрацювавши спеціальну, навчальну літературу, довідкові видання, систематизовано визначення різних авторів поняття «підзвітні особи», що представлено у табл. 1.

Проаналізувавши викладений у табл. 1. матеріал, вважаємо, що під підзвітними особами варто розуміти працівників, яким роботодавець видав грошові кошти для виконання будь-якого господарського доручення. Наприклад, на придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт або послуг. Також до них можна віднести працівників, які витратили власні кошти на закупівлю, а лише згодом отримали від підприємства відшкодування здійснених витрат.

Одним із основних обов'язків працівника є виконання розпорядження власника, що не суперечить умовам укладеного трудового договору (контракту) та посадовим обов'язкам працівника, зокрема і про поїздку у службове відрядження. А отже, керівник установи державного сектору має право відрядити працівника для вирішення службових питань. Але при цьому працівнику необхідно відшкодувати витрати та надати інші компенсації, пов'язані зі службовим відрядженням.

Сьогодення вимагає від працівників бухгалтерських служб чіткого орієнтування у особливостях визнання «відрядження» та «роз'їзного характеру робіт». У обліковій практиці необхідно чітко розмежувати поняття

«відрядження» та «роз'їзний характер робіт», що є резервом економії витрат на добових у бік здійснення доплат до заробітної плати окремим професійним категоріям працівників.

Таблиця 1.

Розкриття терміну «підзвітні особи» в літературних джерелах

Автор	Визначення терміну
Бутинець Ф., Олійник О., Шигун М., Шулепова С. [1]	Підзвітними особами вважаються працівники підприємства, які отримали авансом готівку з каси на відрядження, господарські витрати тощо
Лень В. С. [2]	Підзвітні особи – працівники підприємства, які отримали авансом готівку (в обмежених розмірах) з каси на відрядження, господарські витрати тощо
Сопко В. В., Завгородній В. П. [3]	Підзвітними особами вважаються працівники, які отримали у касі гроші авансом і зобов'язані за них відзвітувати. Підзвітні суми використовують на оплату витрат на службові відрядження, на адміністративно-господарські та операційні потреби
Коблянська О. [4]	Підзвітними особами вважаються робітники і службовці підприємства, які одержали аванс під звіт. Гроші під звіт можуть бути видані на витрати, пов'язані з відрядженням, на придбання різних матеріальних цінностей, поштові, телеграфні послуги тощо
Борисов А. [5]	Підзвітні особи – особи, які отримали грошові суми під звіт для майбутніх платежів
Гресь Н. [6]	Підзвітна особа – це працівник підприємства, який отримав від працедавця авансом кошти на виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок особи, що надала кошти

Організаційні та облікові аспекти віднесення поїздки до відрядження чи визнання роз'їзного характеру робіт можна узагальнити схематично (рис. 1).

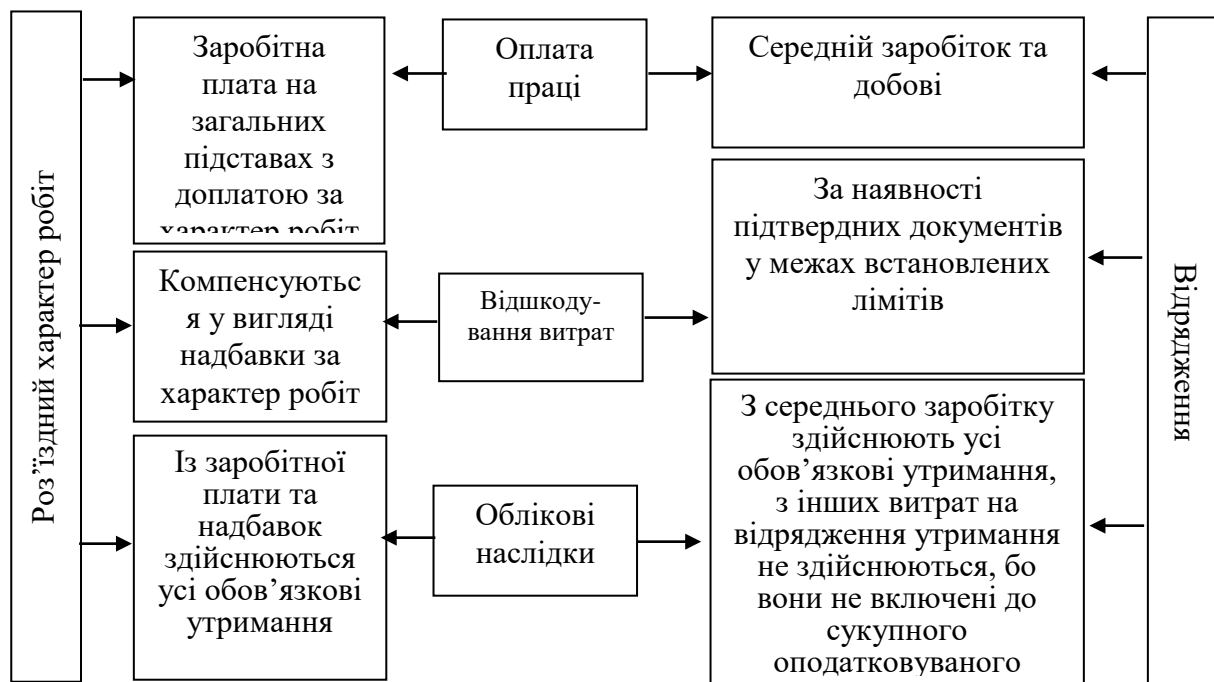

Рис. 1. Аспекти розмежування категорій «відрядження» та «роз'їзний характер робіт»

Поняття службового відрядження наведено в Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, в якій зазначено, що «службовим відрядженням вважається поїздка працівника за розпорядженням керівника на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи (за наявності документів, що підтверджують зв'язок службового відрядження з основною діяльністю підприємства)» [7].

Визначення кількості днів відрядження для виплати добових проводиться з урахуванням дня вибуття у відрядження й дня прибуття до місця постійної роботи.

При поверненні з відрядження працівник подає в бухгалтерію Звіт про використання коштів виданих на відрядження чи під звіт, так званий – авансовий звіт.

Бухгалтер установи державного сектору у Звіті перевіряється: наявність усіх необхідних реквізитів:

- правильність кореспонденції рахунків зі списання витрат на відрядження;
- відповідність даних Меморіального ордеру № 8 «Накопичувальна відомість по розрахунках з підзвітними особами» даним звітів, а даних аналітичного обліку (меморіального ордеру № 8) – даним Головної книги.

Витрати на відрядження відображаються в бухгалтерському обліку на дату затвердження керівником підприємства авансового звіту.

Предметом системи обліку розрахунків з підзвітними особами є господарські операції розрахункових відносин, що спричиняють рух коштів, при цьому охоплюється процес основної (статутної) діяльності установи державного сектору.

Метою ведення обліку розрахунків з підзвітними особами є формування для внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації щодо розмірів поточної заборгованості та термінів її погашення.

Об'єктом бухгалтерського обліку є заборгованість по розрахунках з підзвітними особами, а суб'єктом – працівники бухгалтерської служби.

Завданням організації обліку розрахунків з підзвітними особами в уставах державного сектору є надання повної, достовірної та прозорої інформації про заборгованість, а саме:

- 1) розподіл обов'язків між обліковими працівниками, відповідальними за ведення обліку з підзвітними особами;
- 2) своєчасне та достовірне відображення в обліку операцій розрахунків з підзвітними особами;
- 3) забезпечення правильного та повного документального оформлення виникнення зобов'язань перед підзвітними особами;
- 4) своєчасне та повне відображення розрахунків з підзвітними особами на рахунках бухгалтерського обліку;
- 5) представлення на основі отриманого масиву опрацьованої інформації показників стосовно розрахунків з підзвітними особами у бюджетній, фінансовій та управлінській звітності установи державного сектору з метою задоволення потреб зацікавлених користувачів;
- б) уможливлення прогнозування та планування видатків на основі облікової

інформації про розрахунки з підзвітними особами.

Постановою Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів» [8] встановлено специфічні заходи щодо економії державних коштів. Зокрема, згідно згаданого документа має бути забезпечено мінімізацію витрат на службові відрядження оптимізацією кількісного складу відряджених працівників та строку їх перебування за кордоном, зменшенням витрат на оплату проїзду, наймання житла та інших витрат, пов'язаних із відрядженням, а також впровадженням пропозицій, що відображені у звіті про закордонні відрядження, у сфері діяльності відповідного органу. Тож відряджати працівника є сенс лише за обґрунтованої необхідності.

Одним з обов'язкових пунктів, що має міститись у наказі на відрядження, є джерело фінансового забезпечення витрат на відрядження. Такими джерелами можуть бути:

- кошти загального фонду;
- кошти спеціального фонду (благодійні внески, гранти міжнародних фондів тощо);
- кошти сторони, яка приймає.

Розрахунки з підзвітними особами обліковують на субрахунку 2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами» до синтетичного рахунку 21 «Поточна дебіторська заборгованість».

Рахунок 21 призначений для обліку й узагальнення інформації про дебіторську заборгованість, що виникає протягом звичайної діяльності і погашення якої очікується протягом 12 місяців з дати балансу.

За дебетом рахунку 2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами» відображається визнання поточної дебіторської заборгованості перед підзвітними особами, а за кредитом – її визнання, списання. Відповідно до Порядку № 1219 [36] на цьому субрахунку ведуть облік за розрахунками з працівниками суб'єкта державного сектору за виданий аванс на господарські потреби або видатки на відрядження. Видачу коштів на господарські потреби або видатки на відрядження підзвітним особам відображають як збільшення заборгованості. Прийняття авансового звіту про витрачені підзвітні суми та повернення підзвітною особою залишку авансу в касу відображають як зменшення такої заборгованості.

Підзвітні суми мають цільове призначення, і їх слід витратити з метою, на яку вони видані, згідно з кодами бюджетної класифікації. У разі наявності в підзвітних осіб залишку непогашеної заборгованості за попередніми сумами видачу нових сум під звіт не здійснюють. Оплатити службові відрядження потрібно за кодом економічної класифікації видатків 2250 «Видатки на відрядження».

Типова кореспонденція рахунків для відображення розрахунків з підзвітними особами наведена у табл. 2.

Розрахунки з підзвітними особами відображаються у фінансовій звітності установи державного сектору. Зокрема:

Форма №1-дс «Баланс». Рядок 1135 визначається як сума сальдо субрахунків 2113 і 2116. Відображається дебіторська заборгованість за

розрахунками з постачальниками та підрядниками у разі попередньої оплати за товари, роботи і послуги, видані аванси на господарські потреби, відрядження.

Таблиця 2.

Типова кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Видано готівку з каси	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»	2211 «Готівка у національній валюті» 2313 «Реєстраційні рахунки»
2	Прийнято авансовий звіт про витрачені підзвітні суми	15 «Виробничі запаси» 1812 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети» 1816 «Інші нефінансові активи» 8411 «Інші витрати за обмінними операціями»	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»
3	Відшкодовано перевитрати понад виданий аванс	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»	2211 «Готівка у національній валюті» 2313 «Реєстраційні рахунки»
4	Підзвітна особа повернула залишок невикористаного авансу	2211 «Готівка у національній валюті» 2313 «Реєстраційні рахунки»	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами»

Форма №2-дс «Звіт про фінансові результати». Рядок 2250 «Інші витрати за обмінними операціями». Відображаються витрати, що обліковуються на субрахунку 8411, у тому числі за кодом економічної класифікації 2250 – витрати на відрядження. Установа державного сектору показує суму витрат, списаних в останній день звітної квартилу записом:

Дт 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітної періоду»

Кт 8411 «Інші витрати за обмінними операціями».

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження методики організації обліку з підзвітними особами надає можливість дійти висновку, що раціональна організація бухгалтерського обліку розрахунків з підзвітними особами потребує деталізації інформації за кожним етапом облікового процесу.

Розрахунки з підзвітними особами в установах державного сектору відображають у Меморіальному ордері №8 «Накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами», записи в якому здійснюють лінійно-позиційним методом, поєднуючи синтетичний та аналітичний облік. При цьому

методі в одному рядку записують як суму виплати окремій підзвітній особі, так і суму витрат згідно із затвердженим авансовим звітом, виводять залишок па кінець звітної періоду за підзвітною особою або за установою. Загальні підсумки накопичувальної відомості (за вирахуванням операцій з руху коштів у касі) переносять до книги «Журнал-головна», а далі до фінансової звітності.

Перелік використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф., Олійник О. В., Шигун М. М., Шулєпова С. М. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.
2. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.
3. Сопко В. В., Завгородній В. П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ: КНЕУ, 2004. 411 с.
4. Коблянська О. І. Фінансовий облік : навч. посібник. Київ: Знання, 2007. 471 с.
5. Борисов А. Б. Большой экономический словарь. Москва: Книжный мир, 2003. 895 с.
6. Гресь Н. Щодо змісту звіту підзвітної особи. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. №2. С. 25–28.
7. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 №59. Дата оновлення 15.09.2013.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98> (дата звернення 25.05.2022).
8. Про ефективне використання бюджетних коштів : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 №710. Дата оновлення : 23.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.05.2022)

References

1. Butynets F. F., Oliinyk O. V., Shyhun M. M., Shulepova S. M. Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku : navch. posibnyk. Zhytomyr: ZhITI, 2001. 576 s. [in Ukrainian].
2. Len V. S. Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku : navch. posibnyk. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2006. 696 s. [in Ukrainian].
3. Sopko V. V., Zavorodnii V. P. Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku, ekonomichnoho kontroliu ta analizu : pidruchnyk. Kyiv: KNEU, 2004. 411 s. [in Ukrainian].
4. Koblianska O. I. Finansovyi oblik : navch. posibnyk. Kyiv: Znannia, 2007. 471 s. [in Ukrainian].
5. Borysov A. B. Bolshoi ekonomicheskii slovar. Moskva: Knyzhnyi mir, 2003. 895 s. [in Ukrainian].
6. Hres N. Shchodo zmistu zvituu pidzvitnoi osoby. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*. 2011. №2. S. 25–28. [in Ukrainian].
7. Instruktziia pro sluzhbovi vidriadzhennia v mezhakh Ukrainy ta za kordon: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 13.03.1998 №59. Data onovlennia 15.09.2013.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98> (accessed: 25.05.2022) [in Ukrainian].
8. Pro efektyvne vykorystannia biudzhetykh koshtiv : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.10.2016 №710. Data onovlennia : 23.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-%D0%BF#Text> (accessed: 25.05.2022) [in Ukrainian].

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Роберт БАЧО

Технічний редактор:

Вікторія МАКАРОВИЧ

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:

Габор ПОТОКІ

УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 7637 від 19 липня 2022 року.

Надруковано: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 20.02.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 23,24.

Формат 70x100/16. Замовл. №458.

Тираж 50.